

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора ПВНЗ

«Київський медичний університет»

Б.Б. Івнєв

2018 року

ПРОГРАМА

**фахових вступних випробувань для осіб,
які здобули ОКР молодшого спеціаліста
за спеціальностями 5.12010104 «Стоматологія»;
5.12010106 «Стоматологія ортопедична»
і вступають для продовження навчання
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 221 «Стоматологія»**

Розглянуто і затверджено
на засіданні Вченої ради КМУ

27 березня 2018 р.
протокол № 7

Київ 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму складено відповідно до проектів освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми Державного стандарту вищої освіти України на базі програм для вищих медичних навчальних закладів I–II рівнів акредитації за спеціальностями 5.12010104 «Стоматологія»; 5.12010106 «Стоматологія ортопедична», затверджених Центральним методичним кабінетом підготовки молодших спеціалістів МОЗ України; Департаментом кадрової політики, освіти і науки МОЗ України.

Програмою фахових вступних випробувань передбачено проведення вступного фахового випробування - тестування з дисциплін:

- анатомія людини;
- медична біологія.

Вибір дисциплін відповідає вимогам атестаційного контролю теоретичних знань студентів-випускників вищих медичних навчальних закладів I–II рівнів акредитації за спеціальностями 5.12010104 «Стоматологія»; 5.12010106 «Стоматологія ортопедична» .

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Вступ до анатомії

1. Предмет та зміст анатомії. Сучасні напрями розвитку анатомії. Методи дослідження в анатомії.
2. Стислі відомості з історії анатомії. (Гіппократ, Гален, Леонардо да Вінчі, Гарвей, Везалій). Анатомічна школа Імператорського університету святого Володимира: М.І.Козлов, О.П.Вальтер, В.О.Бец, М.А.Тихомиров, Ф.А. Стефаніс: їх вклад в розвиток анатомії.
3. Розвиток анатомії на Україні. Київська анатомічна школа.
4. Початкові стадії ембріогенезу людини. Вчення про зародкові листки. Похідні кожного зародкового листка.

Анатомія опорно-рухового апарату. Анатомія кісток скелета.

З'єднання кісток скелета.

1. Визначення скелета; основні функції скелета.
2. Кістка як орган. Класифікація кісток. Основні етапи розвитку кісток.
3. Хребтовий стовп в цілому. Відділи хребтового стовпа.
4. Грудна клітка в цілому.
5. Відділи черепа. Мозковий та лицевий череп: частини, кістки, що їх утворюють.
6. Частини і будова трубчастих кісток.
7. Скелет верхньої кінцівки. З'єднання кісток верхньої кінцівки.
8. Скелет нижньої кінцівки. З'єднання кісток нижньої кінцівки.
9. Анатомічна класифікація суглобів: прості та складні суглоби, комплексні, комбіновані, визначення і приклади. Назвати головні осі і рухи, які здійснюються в суглобі навколо цих осей.
10. Класифікація з'єднання кісток черепа. Вікові особливості з'єднання кісток черепа.

Міологія

1. М'яз, як орган: визначення, допоміжні апарати м'язів. Класифікація м'язів за формою, положенням, напрямком волокон, відношенням до суглобів та функцій.
2. Біомеханіка м'язів, їх дія на суглоби, поняття про початок і прикріплення м'язів.
3. М'язи спини та грудної клітки: топографічна та ембріологічна класифікація, функції.
4. М'язи живота: топографічна класифікація, функції. Біла лінія живота.
5. М'язи голови та шиї: класифікація, будова функції;
6. М'язи верхньої кінцівки: топографічна класифікація, будова, функції.
7. М'язи нижньої кінцівки: топографічна класифікація, будова, функції.

Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття. Анатомія травної системи.

1. Системи внутрішніх органів: визначення, назвати органи, які утворюють ці системи, дати загальну характеристику функцій цих систем. Класифікація внутрішніх органів.
2. Загальний план будови трубчастих органів. Органоспецифічні риси будови слизової, м'язової та зовнішньої оболонки трубчастих органів.

3. Ротова порожнина, її відділи. Язик: частини, будова. м'язи язика, особливості слизової оболонки язика, функції язика. Ротові залози: класифікація.
4. Зуби: частини зуба, тканини зуба. формула, характеристика видів зубів.
5. Глотка: топографія, частини, їх сполучення; лімфатичне кільце глотки, будова стінки.
6. Стравохід: частини, будова стінки, їх топографія.
7. Шлунок: будова стінки, топографія, частини.
8. Тонка та товста кишка: відділи, їх топографія, відношення до очеревини.
9. Печінка: будова; топографія, утворення і шляхи відтоку жовчі.
10. Підшлункова залоза: частини, їх топографія (скелетопотія, синтопія), відношення до очеревини.

Анатомія дихальної системи

1. Які органи належать до дихальної системи.
2. Особливості будови стінки трубчастих органів дихальної системи.
3. Носова порожнина: частини, їх будова та сполучення. Приносіві пазухи.
4. Гортань: топографія (голотопія, скелетопотія, синтопія).
5. Трахея: і бронхи: будова стінки.
6. Легені: топографія, частки, часточки; їх будова. Бронхіальне та альвеолярне дерево.
7. Плевра: загальна характеристика, функції; плевральна порожнина, її заутки.
8. Середостіння: визначення, класифікація, органи середостіння.

Анатомія сечової системи

1. Які органи належать до сечової системи, їх функції.
2. Нирки: зовнішня будова; топографія, оболонки нирки, кровеносна система нирки, структурно-функціональна одиниця нирки, її складові частини. Етапи розвитку нирки. Шляхи виведення сечі.
3. Сечовід: частини, топографія, будова стінки, звуження.
4. Сечовий міхур: частини, будова стінки, відношення до очеревини, топографія.

Анатомія статевих систем

1. Органи жіночої статевої системи: топографічна класифікація.
2. Яєчник: топографія, зв'язки, будова, функції.
3. Матка, маткові труби: частини, будова стінки, топографія, положення матки.
4. Зовнішні жіночі статеві органи: топографія, будова.
5. Молочні залози: топографія, будова: описати і продемонструвати на препаратах.
6. Чоловічі статеві органи: класифікація.

Анатомія органів імунної та ендокринної систем

1. Первинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (центральні органи імунної системи): кістковий мозок, загруднинна залоза (тимус). Розвиток, топографія, загальні закономірності будови, функції, вікові особливості.
2. Вторинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (периферійні органи імунної системи): загальні закономірності будови, функції.
3. Загальні закономірності будови ендокринних залоз, ембріологічна класифікація.
4. Щитоподібна та прищитоподібні залози: будова, функції.

5. Надниркова залоза: топографія правої і лівої надниркових залоз (голотопія, скелетопотія, синтопія), будова, функції.

6. Гіпофіз, шишкоподібна залоза: будова, топографія, функції.

Анатомія спинного мозку

1. Нервова система: функції, класифікація.

2. Нейрон: визначення, частини нейрона, класифікація нейронів, їх будова, топографія, функції. Будова простої і складної рефлексорної дуги.

3. Сіра та біла речовина центральної нервової системи: будова, функції.

4. Спинний мозок: частини спинного мозку та їх сегменти, топографія.

Центральний канал.

5. Спинномозковий нерв: утворення, топографія, гілки; відповідність сегментам спинного мозку. **Анатомія головного мозку.**

1. Розвиток головного мозку: джерела; стадії мозкових пухирів. Аномалії розвитку головного мозку.

2. Головний мозок: частини (анатомічна та ембріологічна класифікація).

3. Стовбур головного мозку: розвиток, частини, характеристика ядер черепних нервів.

4. Передній мозок: його похідні.

5. Будова кори півкуль великого мозку: рельєф (борозни та звивини) поверхонь, частки. Роботи В.О. Беца.

6. Оболони головного мозку. Міжоболонні простори. Відмінності між твердою оболонкою головного і спинного мозку.

7. Провідні шляхи ЦНС: визначення, класифікація.

Органи чуття

1. Орган нюху: будова, функції.

2. Орган смаку: будова, функції.

3. Орган зору: частини, топографія. Додаткові структури ока, назвати, їх функції. Провідні шляхи зорового аналізатора.

4. Вуха: його частини. Розвиток частин вуха в ембріогенезі, аномалії і варіанти розвитку. VIII пара черепних нервів. Провідні шляхи слухового аналізатору.

Черепні нерви

1. Класифікація черепних нервів за складом волокон, за походженням. Анатомічні відміни черепних і спинномозкових нервів.

2. Черепні нерви – похідні переднього мозку (I та II пари черепних нервів): загальна характеристика, утворення, топографія.

3. Окорухові нерви: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.

4. V та VII пари черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ділянки іннервації.

5. IX, X, XI, XII пари черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.

Анатомія серця

1. Серцево-судинна система: компоненти, функції.

2. Серце: зовнішня будова, камери серця, топографія, варіанти положення серця, джерела кровопостачання.
3. Серце: проекція серця на передню стінку грудної клітки, ділянки аускультації клапанів серця.
4. Велике та мале кола кровообігу. Роботи Гарвея і їх значення.
5. Кровообіг плода.

Судини голови та шиї

1. Аорта: частини, їх топографія. Роботи М.А.Тихомирова.
2. Гілки дуги аорти: топографія, ділянки кровопостачання.
3. Артеріальне коло мозку: топографія, утворення, функціональне значення.
4. Верхня порожниста вена: утворення, топографія, корені, притоки.
5. Грудна протока: корені, топографія, притоки, місце впадіння у венозну систему.

Судини та нерви тулуба

1. Загальна анатомія артерій: анатомічна класифікація; класифікація за будовою стінки артерій; функції різних груп артерій. Закономірності розподілу артерій в організмі людини.
2. Гемомікроциркуляторне русло: ланки її функціональна характеристика. Роботи кафедри анатомії людини Національного медичного університету імені О.О.Богомольця.
3. Низхідна частина аорти: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
4. Загальна анатомія вен: анатомічна класифікація; класифікація за будовою стінки артерій; функції різних груп вен.
5. Закономірності розподілу вен в організмі людини. Корені і притоки вен: визначення.
6. Нижня порожниста вена: утворення (корені), топографія, класифікація приток.
7. Ворітна печінкова вена: утворення (корені), притоки, ділянки збору венозної крові; топографія.
8. Лімфатична система: загальна характеристика, функції. Роботи Київської анатомічної школи: Ф.А. Стефаніс, М.С. Спіров, О.А. Сушко, О.І. Свиридов, Л.С. Беспалова, Л.В. Чернишенко.
9. Автономна частина периферійної нервової системи (вегетативна нервова система): частини, функції, об'єкти іннервації.

Судини і нерви верхніх та нижніх кінцівок

1. Артерії та вени верхньої кінцівки: назвати, особливості топографії та розподілу, визначити ділянки кровопостачання.
2. Артерії та вени нижньої кінцівки: назвати, визначити особливості топографії та розподілу, ділянки кровопостачання.
3. Загальні принципи будови соматичних нервових сплетень.

МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ

1. Біологія – наука про живе .Основні властивості живих систем.
2. Прокаріоти і еукаріоти їх будова і функції.
3. Будова клітини. Хімічний склад клітини .Життєвий цикл клітини.
4. Поділ клітин. Мітоз, мейоз, амітоз.
5. Розмноження та індивідуальний розвиток організму.
6. Білки, нуклеїнові кислоти їх будова, функції. Генетичний код.
7. Закони і закономірності спадковості і мінливості.
8. Хромосомна теорія спадковості. Генетика статі.
9. Методи генетики.Селекція.
10. Еволюційні вчення.Природний та штучний добір.
11. Мікроеволюція,макроеволюція.
12. Розвиток органічного світу на Землі.
13. Основи екології. Біосфера її структура.
14. Охорона пророди.
- 15.Тканини рослинних організмів.
16. Вегетативні та генеративні органи квіткових рослин , їх будова та функції.
17. Класифікація та характеристика суцвіть і плодів.
18. Основні ознаки головних систематичних груп рослин ,їх життєві цикли.
19. Квіткові рослини: характеристика класифікація, ознаки.
20. Бактерії, лишайники, гриби.
- 21.Одноклітинні, багатоклітинні тваринні організми. Класифікація,будова .функції
22. Тип хордові – характеристика ,будова основних класів.
23. Клітини і тканини тіла людини.
24. Нервова і гуморальна регуляція функцій організму людини.
25. Залози внутрішньої і зовнішньої секреції.
26. Нервова система, будова і функції.
27. Умовні і безумовні рефлекси.
28. Вища нервова діяльність людини. Сон.
29. Опорно-рухова система людини. Будова і функції.
30. Кров і кровообіг. Серцево-судинна система.
31. Дихання. Регуляція дихання.
32. Система травлення. Будова функції, регуляція.
33. Ферменти. Обмін білків,жирів, вуглеводів, водно-солевий обмін.
34. Вітаміни їх класифікація, функції в системі травлення.
35. Шкіра. Будова, функції, терморегуляція.
36. Гігієна шкіри і методи закаливання.
37. Сечовидільна система. Будова і функції нирок, утворення сечі.
38. Сенсорні системи людини, їхня будова і функції.
39. Індивідуальний розвиток людини.
40. Пренатальний і постнатальний періоди розвитку людини.

Рекомендована література

1. Свиридов О.І. «Анатомія людини»- Київ: Вища школа, 2000 р., 399 с.
2. Неттер Ф. Атлас анатомії людини. - Львів: Видавничий дім Наутітус, 2004. - 592с.
3. Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.2-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. –456 с.
4. Анатомія людини / [Ковешніков В.Г., Бобрик І.І., Головацький А.С. та ін.]; за ред. В.Г. Ковешнікова – Луганськ: Віртуальна реальність, 2008. – Т.3.– 400.
5. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.
6. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с. (навчальний посібник)
7. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. В 2 т. — К.: Здоров'я, 2003. — 744 с.
8. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. — 3-тє вид., випр. - К.: Медицина, 2011. —248 с.
9. «Анатомия человека» Привес М.Г., Лысенков Н.К., Бушкович В.И., М.: «Учебная литература», 1985 г.
- 10.Тоні Сміт. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології. — Львів, 2000. — 240 с.
11. Медична біологія / За ред. В.П.Пішака, Ю.І.Бажори. Підручник. Вінниця: Нова книга, 2017. – 608 с.; іл..
- 12.Медична біологія / За ред. В.П.Пішака, Ю.І.Бажори. Підручник. Вінниця: Нова книга, 2009. – 608 с.; іл..
- 13.Біологія: Підручник для студентів медичних спеціальностей ВУЗів / Кол. авт.; За ред. проф. В.П.Пішака та проф. Ю.І.Бажори. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 656 с.; іл.
- 14.Слюсарєв А.О., Жукова С.В. Біологія: Підручник для студентів медичних спеціальностей ВУЗів (Переклад з російської мови к.біол.н. В.О.Мотузного). – К.: Вища школа, Головне видавництво, 1992. – 422 с.; іл.
- 15.Пішак В.П., Захарчук О.І. Навчальний посібник з медичної біології, паразитології та генетики. Практикум. – Чернівці: Медакадемія, 2004. – 579 с.; іл.

**Голова фахової атестаційної комісії
з анатомії людини**

**Голова фахової атестаційної комісії
з медичної біології**

Н.В. Ковальчук

Н.І. Довгопол